

Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas

VOORWOORD

Rustige vakantie maanden voor de Kring? Ik dacht het niet: de voorbereiding voor onze tentoonstelling "Het Land van Waas in oude kaarten" loopt vlot, maar een tandje bijsteken is wel noodzakelijk. Eddy Maes en Alfred Van der Gucht trekken de kar, maar de rest van het bestuur duwt de Wase polderkaartenkar met volle kracht. Groepswork blijft nog steeds een noodzaak en een zegen voor het vrijwilligerswerk. Ik kijk nu alvast uit naar de opening op donderdag 1 september, waar we ongetwijfeld de Kring op haar best zullen zien. Verderop in deze nieuwsbrief vinden jullie de uitnodiging voor deze unieke blik op het Waasland.

En dan kantelt het feestjaar naar het einde. Een stijlvol huldemoment voor de grondlegger van het museum en de Mercatorcollectie, dr. Jan-Hubert Van Raemdonck, vindt plaats eind oktober. En onze hoofdredacteur leeft nu al naar het klassieke hoogtepunt van het jaar toe: de voorstelling van de *Annalen*. Deze maal in coproductie met de Erfgoedcel Waasland. U heeft het vermoedelijk al gelezen: er werd dit jaar een essaywedstrijd over de "Wase Identiteit" georganiseerd. Sceptici hadden er geen goed oog in, maar we namen het risico en we werden beloond met enkele mooie teksten. Onze Kring biedt ze u graag aan als extra boekdeel bij de *Annalen* voor het 150-jarig bestaan aan.

En dan komt het Mercatorjaar eraan: van stilzitten is duidelijk nog geen sprake.

U komt toch ook?

Chris De Beer
Voorzitter

Aan de leden die nog een papieren versie van deze nieuwsbrief ontvangen, wordt gevraagd om hun e-mailadres door te geven via info@kokw.be, zodat ook zij in de toekomst de nieuwsbrief elektronisch kunnen ontvangen.

Tentoonstelling KOKW 'Het Waasland in oude kaarten' – vrijdag 2 sept t/m zondag 6 nov 2011 in het SteM

Na de mooie academische zitting op het stadhuis van Sint Niklaas ter gelegenheid van de vieringen in het kader van 150 jaar KOKW werkte de Kring de voorbije maanden aan een tentoonstelling rond haar schitterende kaartencollectie. Centraal staat 'Het Land van Waas'.

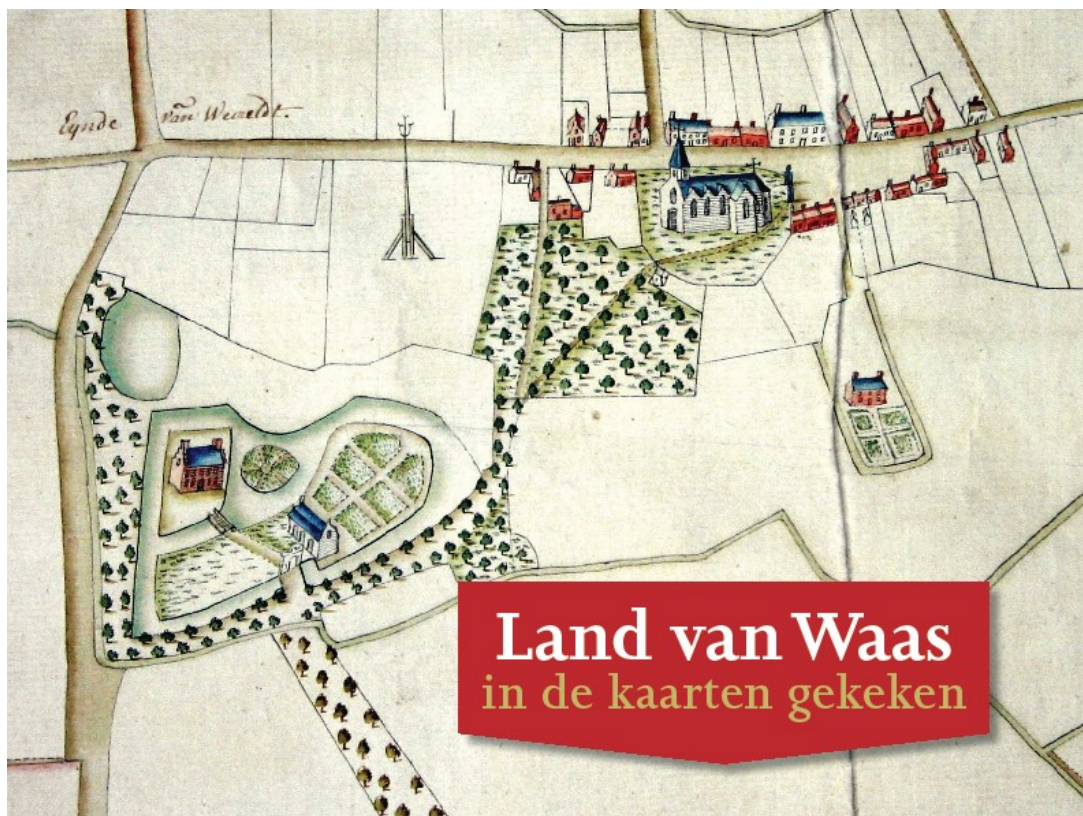
Van het kaartje van Sebastian Munster uit 1524 met de vermelding 'Land va Was' over onze eigen Gerard Mercators 'Flandriae Comitatus' met alle dorpen en steden van het Land van Waas, naar kaarten als 'particulière' tot 'tres particulière' van Fricx, de Bouge en anderen, naar kaartboeken van de J.J. Du Caju's, Vergauwen, Maes, enz.

Als thema's behandelen we de grenzen, de inpolderingen, de krijgsverrichtingen. Alle Wase gemeenten komen aan bod.

Kijkstukken zijn de "Keure", een schilderij de Slag van Kalloo voorstellend, een Mercatoratlas en een aantal unieke handschriftelijke kaarten en kaartboeken.

Dankzij onze eventsponsors Cera, Interwaas, Mercatorverzekeringen en Jan de Nul NV, presenteren we een aantal kaarten op een kaartentafel. Deze kaartentafel van Microsoft laat toe interactief bezig te zijn rond een vijftal speciaal gekozen kaarten.

Bij deze tentoonstelling geven wij een **catalogus** uit, met een aantal kaarten voorzien van een toelichting en een tekst van Prof. dr. Marc Antrop "Landschappen van het Land van Waas", een knipoog naar de tentoonstelling in het Mercatormuseum.

Voor diegenen die graag een kaart mee naar huis nemen, geven we een **kaartenmap** uit op A4-formaat met volgende kaarten:

- 'Nieuwe Plaats Beschryfkundige Kaart van het Distrikt Sint Niklaas voorheen Land van Waas' uit 'Het district Sint Niklaas voorheen Land van Waas, Provincie Oost Vlaenderen' door A.J.L. Van Den Bogaerde (1825).
- Uit het 'Kaertboek' van Sint Niklaas door J.J.Ducaju:
 - ◆ het overzicht van de wijken (1806).
 - ◆ de Kerkwijk (1808).
- 'Wasia' met vermelding 'Dlant van Waest' uit 'Den Nederland-schen Landtspiegel in Ryme gestelt' door Zacharias Heyns (1599).
- 'Description de Santvliet, la rivière Schelde et Pais de Hulst' door Michiel Florentinus van Langren (1640).
- Fragment Belsele-dorp uit 'Caerte figurative der Heerlijkheden van den Beversche, Puyenbeke, Paddeschoot en Arschot geinclaveert binnen de Prochie van belcele, gecopieerd door mij'; J.J.Ducaju (1785).

De **tentoonstelling** loopt in de **Piet Elshoutzaal** van het stedelijk museum, SteM, van Sint Niklaas **van vrijdag 2 september tot en met zondag 6 november 2011**. In het Mercatormuseum loopt gelijktijdig de tentoonstelling "België in kaart: de evolutie van het landschap in drie eeuwen cartografie". Een productie van het Nationaal Geografisch Instituut.

De **opening** van de tentoonstelling is voorzien op **donderdag 1 september 2011**. We verwelkomen die avond Prof. dr. Tim Soens met zijn lezing over het Land van Waas. Alle leden zijn welkom!

Op **zondag 18 september om 14u30** verzorgt **Alfred Van der Gucht** een **rondleiding doorheen de tentoonstelling**. Afspraak in het SteM, Zwijgershoek 14, Sint-Niklaas. Reservatie verplicht: tel.03 760 37 50 of stedelijke.musea@sint-niklaas.be.

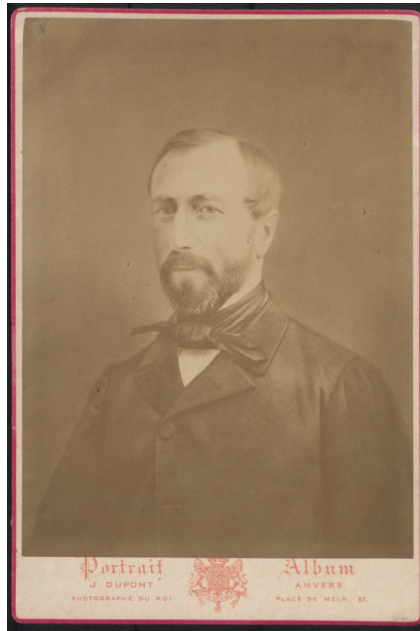
Op **dinsdag 27 september om 20u** verzorgt Eddy Maes een **Mercatorlezing** "t Land van Waes, in de kaarten gekeken", met meer historisch kaartmateriaal uit onze cartografische collectie. Afspraak in het SteM, gratis deelname.

Eddy Maes
Bestuurslid

Huldebetoon aan Dr. Van Raemdonck en kerkhofwandeling op kerkhof Tereken – zondag 23 oktober 2011 om 10u30

In de voorbereiding van dit feestjaar besliste het bestuur om de grafsteen van de grondlegger van het museum, dokter Jan-Hubert Van Raemdonck, professioneel te laten opkuisen. Het resultaat schonk het bestuur een groot gevoel van tevredenheid. Ook hier wil de KOKW haar verantwoordelijkheid opnemen. Het behoud van dit stukje funerair erfgoed is dan ook één van de vele plichten van onze vereniging.

Om het feestjaar mee vorm te geven, en ook deze sobere grafsteen wat bekendheid te geven, organiseert de Kring een bescheiden huldemoment. Nadien volgt een eenvoudige wandeling op het kerkhof van Tereken, waarbij we langs enkele graven wandelen van gekende en minder gekende Sint-Niklazenaren. Deze monumenten staan symbool voor een stukje Sint-Niklase, Vlaamse of zelfs internationale geschiedenis.

Dokter Jan-Hubert Van Raemdonck (1817-1899)

We verzamelen op zondag 23 oktober 2011 om 10u30 aan de hoofdingang van het kerkhof van Tereken. Het einde is voorzien om 12u.

Succesvolle academische zitting op 22 mei 2011

Op 22 mei jl. vond op het stadhuis van Sint-Niklaas de academische zitting plaats ter gelegenheid van het 150-jarig bestaan de KOKW.

Voorzitter Chris De Beer verwelkomde met trots de ruim 150 aanwezige genodigden, leden en sympathisanten van de Kring. Prof. dr. Johan Verberckmoes hield een onderhoudende laudatio. Zijn toespraak zal integraal worden opgenomen in deel 114 van de *Annalen*.

Daarna werd hulde gebracht aan de 150-jarige Kring door minister van Cultuur, Joke Schauvliege, namens de Vlaamse Overheid en door schepenen van Cultuur, Lieve Van Daele, namens het stadsbestuur van Sint-Niklaas. Het gelegenheidsensemble, bestaande uit Trien Cornelis, Tristan Faes en Bart Verstraeten zorgde voor de muzikale opluistering van de feestzitting.

In de hal van het stadhuis werd een mini-tentoonstelling over 150 jaar KOKW-werking opgesteld. Deze tentoonstelling bleef te bezichtigen tot 15 juli.

Na de academische zitting werd aan de aanwezigen een receptie aangeboden door de stad Sint-Niklaas. 66 leden en sympathisanten namen deel aan de feestmaaltijd in kasteel Walburg. Na onze succesvolle opendeurdag van het Huis Janssens was de academische zitting andermaal een hoogtepunt van ons feestjaar.

Meer beeldmateriaal feestjaar op de website www.kokw.be.

Tijdens het feestjaar 2011 wordt niet enkel regelmatig een "fotoboek" van de activiteiten van de KOKW gepubliceerd op de website <http://www.kokw.be/m2.html>. U kunt er nu ook in HD kwaliteit videomontages vinden van de academische zitting op 22 mei 2011 en van de opendeurdag Huis Janssens op 20 februari 2011. Omdat bij YOUTUBE de tijdsduur van een filmfragment tot maximum 10 minuten beperkt is, werden de opnamen in meerdere delen gesplitst. Deze beelden zijn niet publiek beschikbaar en enkel toegankelijk via de website van de KOKW. Bedoeling is om ook in het najaar van de opening van de Tentoonstelling Wase Cartografie in het SteM en van het Symposium Wase identiteit & voorstelling Annalen 2011 beeldmateriaal op de site te brengen. Aldus worden – dankzij de deskundigheid van onze webmaster Herbert Smits – deze belangrijke gebeurtenissen van ons feestjaar 2011 voor het nageslacht bewaard. Bekijk alvast eens de voorbije activiteiten op de site via de link hierboven aangegeven!

KRINGNIEUWS

Voorstelling *Annalen*

De voorstelling van deel 114 van de *Annalen* zal doorgaan op **zaterdag 26 november om 14u** in het stadhuis van Sint-Niklaas. Meer info volgt in de volgende nieuwsbrief.

OPROEPEN VANUIT DE WERKGROEP DIGITALISERING

Op de vorige oproepen van de werkgroep Digitalisering ontvingen we nog geen reactie. Vandaar de herhaling van deze oproepen!!

Beheer pc

De werkgroep Digitalisering zoekt een medewerker die het beheer op zich wil nemen van de huidige pc van de KOKW en de nieuwe pc die nog aangekocht moet worden, en het beheer van de printers, zoals aankopen print-cartridges. Vereiste kennis is enig inzicht in systeemsoftware XP en Windows 7, opvolging van anti-virus software, organisatie van de harde schijven en back-up-toepassing. Normaal tweemaal per maand naar eigen inzicht deze pc's nakijken.

Kennis Photoshop/Publisher

De werkgroep Digitalisering zoekt een medewerker die kennis heeft van Photoshop of een ander fotobewerkingsprogramma, en eventueel Publisher of een variant onder de knie heeft. De bedoeling is dat hij/zij enkele malen per maand dringende oproepen van de voorzitter, van het secretariaat of van de redactie kan beantwoorden om een ontwerp of fotobewerking uit te voeren.

Kunt u ons helpen? Contacteer dan:

Ludo Hemelaer, gsm 0486.469.370, ludo.hemelaer1@telenet.be.

AANWINSTEN BIBLIOTHEEK EN BIJZONDERE COLLECTIES

Aanwinsten bibliotheek

Brood & Rozen, tijdschrift voor de geschiedenis van sociale bewegingen, jaargang 2010, nr. 1 (15 A 3)

Bijdragen en mededelingen betreffende de geschiedenis der Nederlanden, deel 124-4, 2009 (15 A 4)

Naar een Vlaams publiekrechtelijk archiefdecreet, Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiewezenen vzw, Berchem, 2008 (Archiefkunde: verhandelingen aansluitend bij Bibliotheek- & archiefgids, 11) (15 A 5)

Tijdschrift voor sociale geschiedenis, 26^e jaargang, 2000, nr. 4 (15 A 6)

Tijdschrift voor sociale geschiedenis, 28^e jaargang, 2002, nr. 4 (15 A 7)

Luyten Dirk, Ideologisch debat en politieke strijd over het corporatisme tijdens het interbellum in België (Verhandelingen van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België, jaargang 58, 1996, nr. 159) (15 A 8)

De Sint-Maartenskathedraal te Ieper, werkgroep 60 jaar kerkwijding, Ieper, 1990 (15 A 9)

Timmerhuis Frans, Archiveren: een praktische handleiding, Rijswijk, s.a. (15 A 10)

Opsommer Rik, Martyn Georges en Heirbaut Dirk, De archivaris, de wet en de rechtbank, Brugge, 2004 (15 A 11)

De Nul Richard, De bevrijding van Doel, Schoten, 2011 (DOE 4)

De besluitvorming vroeger en nu, Algemeen Rijksarchief en Rijksarchieven in de Provinciën, Brussel, 1975 (15 A 12)

Janssens G., Inventaris van het archief van de kasselrij Oudenaarde, Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën, Brussel, 1984 (15 A 13)

De Leuvense historici betiteld, titels van licentiaatsverhandelingen en doctoraten geschiedenis, 1934-2008, Vereniging Historici Lovanienses, Leuven, 2008 (15 A 14)

Bredero Adriaan H., Christenheid en christendom in de middeleeuwen: over de verhouding van godsdienst, kerk en samenleving, Kampen, 1986 (15 A 15)

de Jongste Jan A.F., e.a., Klein cultureel woordenboek van de Nederlandse geschiedenis, Amsterdam, 2005 (15 A 16)

Lorenz Chris, De constructie van het verleden: een inleiding in de theorie van de geschiedenis, Amsterdam, 1987 (15 A 17)

Ivens A., De rode dageraad, Nieuwkerken-Waas, 1981 (15 A 18)

Van Campenhout Nico (red.), Omtrent 3 Lokerse socialisten, Lokeren, 1993 (LOK 83)

Van Causenbroeck Bernard, Rode daken: de goede werkmanswoning 75 jaar, Amsab, Gent, 1998 (15 A 23)

De opkomst van het socialisme in het arrondissement Dendermonde (tot 1919), vzw Socialistisch studie- en informatiecentrum, Dendermonde, 1985 (15 A 24)

De Wilde Bart, Verenigd zijn we alles, onvereenigd zijn we niets: 100 jaar socialistisch textielsyndicalisme 1898-1998, Amsab, Gent, 1998 (15 A 25)

Gezondheid: 75 jaar Nationaal Verbond van Socialistische Mutualiteiten 1913-1988, Amsab, Gent, 1988 (15 A 26)

De Weerdt Denise, Socialisme en socialistische arbeidersbeweging in België, deel 2, Amsab, Gent, (bibliografie van werken en tijdschriftartikels verschenen sedert 1944) (15 A 27)

Louis Major 80, De Nederlandsche Boekhandel, Antwerpen, 1983 (15 A 28)

Devries Max, Maes Karel e.a., Nazisme Fascisme: gisteren en vandaag met zijn allen er tegen aan!, Onafhankelijkheidsfront commissie geschiedenis en oriëntatie, mei 1993 (15 A 29)

Massin Willy, De Belgische Werkliedenpartij in Limburg (1918-1940): kroniek van een trage opgang, stichting Louis De Brouckere i.s.m. Amsab en Sevi, 1981 (15 A 30)

Cottenier Jo, Hertogen Kris, De tijd staat aan onze kant: vakbondsmilitant in de jaren '90, Berchem, 1991 (15 A 31)

Schenkeningen

Van de heer Lerno ontvingen we:

Stuyven, Paul, Het Spaanse hof te Mespelaere 1643-1962: zijn eigenaars en huurders (15 A 19)

De kerk van Strijtem, s.a. (15 A 20)

Beknopte gids van het Vlaamse Openluchtmuseum in het Limburgse provinciedomein Bokrijk, 1980 (15 A 21)

150 jaar land- en tuinbouw in ons land, Sint-Niklaas, 1980 (SN 101)

Wonen en leven rond de Donk: drie jaar architectuurstudie in een fusiegemeente, Berlare, 1982 (15 A 22)

Overige schenkingen:

Kristus Koningparochie (Sint-Niklaas), 1952-1977 (SN 102)

Bart Moenssens
Bestuurslid

Aanwinsten bijzondere collecties

1. Volkskunst. Devotiestuk. "God is getuige van al mijne werken. Ge-loofd zij Jezus-Christus Amen". Bovenaan in een driehoek het oog Gods in een stralenkrans. Onderaan een kelk met hostie en twee duifjes. Dit alles is omkransd met takken van een wingerd en druiventrossen. Dit tafereel is gemaakt van tarwestro op een fluwelen achtergrond. Het tafereel is ingelijst achter glas (hoogte 76 cm, breedte 59 cm). Het geheel is in bijzonder goede staat. Geen date-ring (19de eeuw?). Schenker Jos De Cock, Sint-Niklaas.
2. Deel 1 van het boek "Het Distrikt St.Nikolaas voorheen Land van Waas, Provincie Oost-Vlaanderen (...) door A. J.L. Van den Bogaerde. Gedrukt door E. Dorey te St.Nicolaas, 1825. Het boek bevat de bekende kaart van het Land van Waas. Ingebonden. Dit eerste deel is het interessantste, omdat het heel wat statistische gegevens bevat. Zo vermeldt hij dat er in een Land van Waas 4.560 bijenkorven waren. Hij geeft ook lijsten van alle zoogdieren, duiven, zangvogels, roofvogels, uilen, enz. De lijst van vissoorten is indrukwekkend. A.J.L. Van den Bogaerde was eerst burgemeester van Waasmunster en werd in 1820 arrondissementcommissaris van Sint-Niklaas om in 1830 gouverneur van de provincie Noord-Brabant benoemd te worden.
3. De overblijvende Arme Klaren verhuisden naar Sint-Pauwels. Getuigenissen van hun jarenlange aanwezigheid aan het O.-L.-Vrouweplein zijn in de Sint-Nicolaaskerk te zien. Het Franciscaans centrum in Sint-Truiden heeft het archief en een deel van de bibliotheek komen ophalen. De KOKW ontving enige documentatie o.a. foto's van het oude Arme Klarenklooster.
4. Bundel archief Driekoningenstoeten te Sint-Niklaas, ingericht door E.H. August Nobels.
5. Reclamedrukwerk "In den Gouden Ring", Eduard Vermeulen-Luyckx, Ankerstraat 59, Sint-Niklaas.
6. Kleurenkopie. Plan van het Hof van Boneem in de Hofstraat te Sint-Niklaas, 7 oktober 1766. (gift van dhr. Guy Janssens de Varebeke).

7. Kranten. "De Belgische Standaard", 22/2/1917-26/2/1917.
8. Kadastrale legger bij het plan Popp van Rupelmonde.
9. Ingekleurd perkamenten sanctje "Stc Mariae" (1772).
10. Ingekleurd perkamenten sanctje "Nativitatis Christi" (1777).
11. Fotoreeksen Stoet 1830-1930 te Sint-Niklaas (met o.a. de 3 reuzen). Organisatie August Nobels.
12. Bundel administratieve drukwerkjes van Belsele uit W.O. I (Duitse + Bevoorradingscommissie).
13. Bundel drukwerken uit de Franse Tijd (24 stuks).
14. Reispass voor Gilles Copes en zijn schip "La Maria Agneta" (100 ton) voor reis van Le Havre naar Brugge (12 juli 1752).
15. Twee ingelijste foto's van de bouw van de parochiekerk te Tielrode.

Alfred Van der Gucht
Bestuurslid

ACTIVITEITEN SteM

Derde Nacht van de Musea – Swinging sixties

Zaterdag 27 augustus, 14u-1u30, SteM en Mercatormuseum, Zwijgershoek 14, Sint-Niklaas. Deelname: gratis tot 19u; vanaf 19u: 5€, 4€ in voorverkoop aan balie SteM Zwijgershoek en andere cultuuradressen.

Na twee succesvolle edities van de Nacht van de Musea à la fifties.....kan je nu de leukste party van de stad beleven in volle sixties stijl! Een professioneel team staat klaar om je om te toveren tot een werkelijk hippe babe uit de jaren zestig. Samen met schoon volk kan je de dansvloer onveilig maken op sixties-singeltjes van the Animals, the Beach Boys, Otis Redding ... en muziek van eigen bodem!

Als top of the bill is er opnieuw een live band die je decennia in de tijd terugflitst. Tussen al dat dansen door kan je van een drankje genieten aan de bars. Vergeet niet één van de vele rondleidingen in de museumcollecties te volgen.

Het Mercatorpark wordt in de namiddag en vooravond weer een leuke plek voor groot en klein met een gevarieerd programma.

Hof van plaisantie – Aperitieflezing door Stefan Van Camp

Zondag 9 oktober 11u15, SteM, Zwijgershoek 14, Sint-Niklaas. Deelnahme: 4€, 3€ met korting; gratis met museumkaart.

In vorige eeuwen was het heel trendy dat adellijke dames en heren maar ook de gegoede burgerij een buitenverblijfplaats met kasteelallures hadden op het platteland. Deze riante luthoven waren omringd met prachtige tuinen en vijvers. De kasteelenaars genoten van de oogsten van de moestuin en boomgaard, de prachtige beplanting én de frisse lucht. Dompel je onder in de leefwereld van 'le beau monde' en ga mee op een virtuele tocht langs de hoven van plaisantie in de Zuidelijke Nederlanden.

Verantwoordelijke uitgever Nieuwsbrief KOKW: Chris De Beer, voorzitter, postbus 144, 9100 Sint-Niklaas;
e-mail: info@kokw.be; website: www.kokw.be

Met dank aan:

